

Posudek oponenta doktorské disertace Mgr. Jelizavety Getta

Jiří Levý – průkopník moderního myšlení o překladu

předkládané v roce 2024 na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy

Dílo Jiřího Levého je v naprosté většině prací studováno z hlediska jeho podstatného přínosu pro translatologii, obor, do kterého přispěl nejvýznamněji a ve kterém dosáhl mezinárodní proslulost a uznání. Předložená doktorská disertace si vytýčila širší náročný úkol - klade si za cíl podat přehled o všech aspektech jeho činnosti se zřetelem k dobovému historickému kontextu jeho života. Proto vychází z rozsáhlé materiálové základny, do které zahrnuje i výzkum dochovaných archivních dokumentů (fondy univerzit, odborných společností, nakladatelství aj.) Úvodní kapitola (s. 10-22) je proto věnována popisu a metodice výzkumu dochovaných archivních materiálů. Další úvodní kapitoly popisují Levého dětství a léta studií (s. 23-25) a akademickou kariéru (s. 25-29).

Následující kapitoly představují vlastní základní badatelský základ disertace – popis a hodnocení Levého rozsáhlých aktivit. Po kapitolách o tematickém zaměření Levého prací (s. 29-50), kandidátka probírá teoreticko-metodologická východiska Levého prací (anglická a americká literatura, versologie, literární věda, s. 51-76), jeho teoretické přístupy k překladu (s. 77-116), vlastní překladatelskou činnost (s. 117-119) a vzdělávací a osvětovou činnost (s. 120-146). Disertaci uzavírá kapitola Závěrečné shrnutí s výhledem do dalšího výzkumu (s. 147-153), rozsáhlá Bibliografie (s. 154-165) a 15 příloh s reprodukcemi vybraných dokumentů z archivů.

Úvodní kapitoly (s. 10-29) vhodně doplnily známé údaje o Levého životě a kariéře dalšími informacemi získanými v archivech a poskytují rovněž přehled o chronologii geneze hlavních prací. Ústřední část studie podrobně uvádí a hodnotí jednotlivé tematické oblasti Levého díla zahrnujícího anglistiku, amerikanistiku, versologii, srovnávací lingvistiku, literární komparatistiku, divadelní vědu, literární vědu, teorii informace a kybernetiku. Zde kandidátka dokládá především Levého souvislosti s pražským strukturalismem a dílem Otokara Fischera. Kandidátčin popis a hodnocení Levého díla v této hlavní části studie dobře vystihly skutečnost, že Levý svou translatologickou teorii budoval na širokém

interdisciplinárním základě, jehož vhodné prvky využil a sjednotil ve svých translatologických pracích. Dalším přínosem studie k poznání Levého činnosti jsou údaje o jeho úsilí o prosazení a institucionalizaci překladatelství jako akademického oboru, výukové, přednáškové a ediční činnosti, spolupráci s překladateli atd., tedy aktivitách, do nichž se jeho teorie promítaly. Hodnotné jsou zde především údaje o období krystalizace Levého teorií v padesátých letech, kdy spolupracoval s překladatelskou sekci Svazu spisovatelů.

Kandidátka pracuje s doloženými fakty, přesně definovanou terminologií, vhodně využívá a hodnotí rozsáhlou primární a sekundární literaturu. Z kandidátčiných výkladů je zřejmé, že jsou založeny na vlastním výzkumu pramenů, z nichž některé poprvé zpřístupňuje z archivních zdrojů, na rozsáhlých a hlubokých znalostech Levého díla a historického, politického a kulturního kontextu doby jejich vzniku, což dosvědčují odkazy na četné příslušné studie. K citovaným pracím také dovede zaujmout zdůvodněný kritický postoj. Práce zároveň načrtává směry dalšího výzkumu Levého díla. Domnívám se, že se zde otevírá otázka zjištění jeho dosud neznámých vlastních překladů v dobových periodikách (problémem je např. identifikace aurora překladů podepsaných Igor Levý ve Svobodných novinách ve čtyřicátých letech, překlady studií v knize Západní estetika a literární věda, 1966, aj.). Z čistě formálního hlediska má disertace odpovídající rozsah (192 stran), příslušný odborný aparát a standardní formální uspořádání. Je logicky a přehledně členěna do kapitol podle tématu a napsaná odborným, ale přitom přístupným stylem. Použitá sekundární literatura je řádně označena stejně jako využití již autorkou publikovaných dílčích studií. Levého aktivity vhodně dokládají ilustrativní archivní dokumenty v příloze. Vzhledem k širokému spektru diskutované problematiky lze studii doporučit ke knižnímu vydání jako vhodný úvod do studia života a díla Jiřího Levého.

Závěrem lze shrnout, že kandidátka prokázala všechny schopnosti translatologického a literárněvědného výzkumu – v archivech vyhledala dosud nezpracovaný materiál, který zasadila do vztahu k publikacím, objevila a zhodnotila četné další oblasti Levého aktivity, zasadila jeho dílo do historických a odborných souvislostí. Její zjištění a závěry jsou dobře zdůvodněny a přesvědčivé. V práci podala rozsáhlou a zároveň detailní charakteristiku Levého díla jako celku v jeho vývoji a vymezila jeho význam. Její práce po obsahové a formální stránce zcela splňuje standardní požadavky kladené na doktorskou disertaci v oboru. Předloženou disertační práci předběžně klasifikuji jako prospěla.

25. června 2024

Prof. PhDr. Bohuslav Mánek, CSc.